

Бар нерсенин өзү бакыт

Канат Абдыжапаров 18 жаштагы студент жана жаш спортчу. Ал тубаса мээнин шал оорусу менен жабыркап келет. Бул дарт энеин курсагында эле же болбосо төрөт учурунда пайда болгон мээнин церебралдык шал оорусу (ЦП, башкача айтканда, мээнин шал оорусу борбордук нерв системасынын кыймыл-аракетти башкаруу бөлүгүнүн жабыркашынан улам пайда болгон оору). >>>

Ара төрөлгөн ымыркайларга мээрим төккөн "28 илмек"

Акыркы кездерде саны артып бараткан ара төрөлгөн наристелерге жардам берүү максатында Бермет Токтогулова жана Гүзель Керимкулова "28 илмек" аттуу уюм ачышкан. Бул "28 илмек" уюму 2016-жылдын 1-октябрынан тартып Бишкекте иштеп келет. >>>

Колунан көөрү төгүлгөн жаш устанын иши

Ар кандай түстөгү жыгачтарга оюу түшүрүү менен тартылган сүрөттөрдү маркетри деп атап коюшат. Мындай жөндөмгө ээ болуу баарынын эле колунан келе бербейт. Анткени ар бир жасалган мындай эмгек кайталангыс. Бул жыгач устачылык ыкмасы менен жасалган өнөр мурда абдан популярдуу эле. >>>

ГЕЗИТИ Манас

КЫРГЫЗ-ТҮРК "МАНАС" УНИВЕРСИТЕТИНИН СТУДЕНТИК ПРАКТИКАЛЫК ГЕЗИТИ

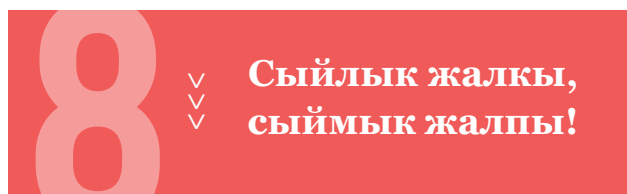
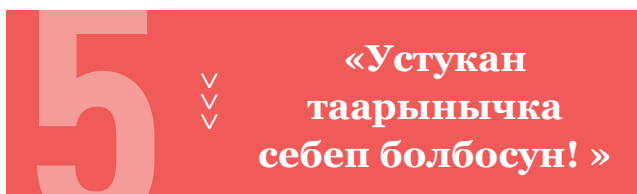
ДЕКАБРЬ 2018 / САНЫ: 68

www.manas.edu.kg

Парламент төрагалары КТМУда

Түркия Республикасынын Улуу Улуттук Мажилисинин (ТРУУМ) төрагасы Бинали Йылдырым, КР Жогорку Кеңешинин төрагасы Дастан Жумабеков жана аны менен чогуу келген делегация Кыргыз-Түрк «Манас» университетин зыярат кылды. Алар 2018-жылдын 7-декабрында Маданият борборунда өткөрүлгөн «Биз билген жана билбеген Айтматов» аттуу иш-чарага катышты.

Парламент төрагалары КТМУда

Түркия Республикасынын Улуу Улуттук Мажилисинин (ТРУУМ) төрагасы Бинали Йылдырым, КР Жогорку Кеңешинин төрагасы Дастан Жумабеков жана аны менен чогуу келген делегация Кыргыз-Түрк «Манас» университетин зыярат кылды. Алар 2018-жылдын 7-декабрында Маданият борборунда өткөрүлгөн «Биз билген жана билбеген Айтматов» аттуу иш-чарага катышты.

дыга койдук. Мисалга алсак, университеттин илимий басылмаларынын санын арттыруу, Түркиядан келген студенттердин санын арттыруу, КТМУда медицина жана юриспруденция факультеттерин ачуу, физикалык жана техникалык инфраструктурасы жогорку темпте өнүккөн КТМУда технопаркти куруу. Булар алдыбыздагы кыска жана узун мезгил аралыгында ишке ашырыла турган долбоорлорубуздун бир нечеси гана», - деди.

Жашасын Кыргызстан-Түркия боордоштугу!

Б. Йылдырым: «Максатыбыз келечекке чогуу багыт алуу менен түрк эли болсун, кыргыз эли болсун, бул элдердин бейпилдигин, эгемендигин жана коопсуздугун бирге түптөө жана Түркияда болгон индустрия, туризм, саламаттык, билим берүүдөгү жетишкендиктерин боордош Кыргызстан менен бөлүшүп, өнүгүп-өсүү жаатында болгон аракетин бизди жумшап жатканыбыз мени, албетте, кубандырбай койбойт. «Манас» эпосунда «Өнөр алды кызыл тил» деп айтылат эмеспи. Ошол сыңары тилибиз бир, дилибиз бир, маданиятыбыз, тарыхыбыз бир жана келечегибиз бир! Жашасын Кыргызстан-Түркия боордоштугу! Баарыңыздарга салам айтып, албан-албан ийгиликтерди каалайм. Бизге берген колдоосу үчүн «Манас» университетине, Жогорку Кеңештин төрагасына жана жалпы профессордук-окутуучулук жамаатка ыраазычылык билдирем», - деп сөзүн бүтүрдү.

Чоң майрам

Аталган иш-чарада сөз сүйлөгөн КТМУ ректору, проф. докт. Себахаттин Балжы: «Бизге билген жана билбеген Айтматов» аттуу чоң программанын негизинде биз бүгүн бир жыл бою Айтматовго байланыштуу өткөрүп келген иш-чараларыбызды жыйынтыктап отурабыз. Андыктан, биз үчүн бул чоң майрам. Кудайдын буйругу экен, мына бүгүн урматтуу төрагаларыбыз менен жыл жыйынтыгын чыгарып отурабыз», - деди.

Түрк дүйнөсүнүн көктө жанган жылдызы

Проф., докт. Себахаттин Балжы: «Чыңгыз Айтматов кыргыз элинин гана эмес, бүтүндөй түрк дүйнөсүнүн сыймыктана турган көктөгү жылдызы. XX кылымдын экинчи жарымы жана XXI кылымдын башында Айтматовдун аалам жарып даңкы алыска жеткени түрк элдеринин ушундай даанышман адамдарды өстүрүп дүйнөгө тааныта ала турган улуу элдерден экендигинин бир да-

лили», - деп Ч.Айтматовдун улуу талантына токтолду.

Азия аймагына билим жарыгын чачып келаткан КТМУ

Иш-чарада сөз сүйлөгөн Түркия Улуу Улуттук мажилисинин төрагасы Бинали Йылдырым КТМУнун Азия аймагындагы ордун баса белгилеп: «КТМУ улуу Манастын руху колдоп, бир тууган элдердин орток келечегинин пайдубалын түптөп, жаш муундарга жол көрсөтүп келаткан куттуу окуу жай. Бул университет 1995-жылдан ушул убакытка чейин миңдеген жаштарды тарбиялап өстүрдү. Ал Анатолия жана Азиянын ортосундагы руханий байланышыбызды чыңдаган көпүрө.

Биз, түрк элдери, тарыхта улуу мамлекеттерди түптөгөн, улуу маданий цивилизацияларды калыптандырган байыркы элдин урпактарыбыз. Биз XXI кылымда да маданий цивилизациябызды кайрадан жандандыруунун аракетин көрүп жаткан чагыбыз. Андыктан бүтүн-

дөй адамзаттын тарыхына чоң салым кошо турган улуу маданиятты кайрадан жандандыруу улуу парзыбыз. Бул өңүттөн караганыбызда, Азия аймагына 23 жылдан бери билим жарыгын чачып келаткан КТМУнун мааниси өтө чоң. Кааларым – жаштарыбыз өз элине, мамлекетине, үй-бүлөсүнө мыкты сапаттарга ээ адистерден болуп кызмат кылышсын. КТМУ – Түркия менен Кыргызстандын ортосундагы байланыштын далили», - деди.

КТМУнун тынымсыз өсүп-өнүгүүсүнө суктанабыз

Мажилис төрагасы Б. Йылдырым: «Университеттин улам өсүп жаткан академиялык кадрларын, физикалык жана техникалык инфраструктурасын көрүп суктанабыз. Түркия Республикасы бул университеттин өнүгүшү үчүн азыркы учурдун талаптарына толук жооп беришин шартташ үчүн эч нерседен баш тартпадык жана мындан кийин да баш тартпайбыз. Бишкек-

те окуган жаштарыбыз Анкарада, Стамбулда, Измирде, Ванда окуган жаштардан артта калбасын деп, Түркиянын алдыңкы университеттеринин эң мыкты окутуучуларын бул жакка жөнөтүп турабыз. Азыркы күндө Түркиянын 30дан ашык университетиндеги 200гө жакын профессордук-окутуучулук курам жана административдик кызматкерлер бул жерде кыргыз туугандар менен бирге иштеп, жаштарга таалим-тарбия берип келет. Университетибиз билим берүү, илимий изилдөө, коомго кызмат кылуу жана глобалдык максаттарга жетүүдө чоң ийгиликтерге жетишти», - деп «Манас» университетинин өнүгүүсү үчүн жасалган иштерге токтолду.

Дүйнөлүк университет болууга жетелеген максаттар

Мажилис төрагасы Б. Йылдырым: «Кыргызстандын алдыңкы университетине айланган КТМУ дүйнөдөгү өзү сыяктуу окуу жайлар менен тең тайлаша ала тургандай деңгээлге чыгышы үчүн бир катар максаттарды ал-

Айтматовдун 90 жылдыгына карата

Айтматов окуган дүйнөлүк алп жазуучулар

Заманыбыздын залкары, гуманист жазуучу Чыңгыз Айтматов эң көп окулган дүйнөлүк жазуучулардын бири. Учурда Айтматов жер жүзүнүн бардык булуң-бурчунда окулуп жатканы анын көп тилдерге которулганынан эле билинет. Ушундан улам дүйнө Айтматовду окуп жатканда, ал өзү дүйнөлүк адабияттан кимдерди жактырып окучу болду экен деген суроо жаралат. Анда эмесе, ушул суроого жоопту төмөнкү макалабыздан окуңуз.

Жазуучулук өнөр кут дарыган талантты, тынбаган изденүү менен катар адамдык улуу тагдырды да талап кылат тура. Буга Айтматовдун жеке тагдыры менен чыгармачылык изденүү жолун караганыбызда дагы бир жолу ынанабыз. Чындыгында эле Чыңгыз Айтматовдун жазуучу болуп калышына, ириде, атасы Төрөкул Айтматовдун ак жеринен камалып, ың-жыңсыз кеткени, андан кийин согуштун оор күндөрүндө өткөн балалыгы себеп болгону маалым. Ал эми Айтматовдун жазуучу катары өзүн өстүрүү үчүн көп окуп, түйшүктүү изденүүнүн азабы менен ырахатын кандайча татканы тууралуу дагы деле толук билбейбиз. Ошентсе да, залкардын жакын санаалаштарынан, чыгармачылыгын тыкыр изилдеген адабиятчылардан, ошондой эле жазуучунун өзүнүн басма сөзгө чыккан айрым маектеринен бул тууралуу бир катар маалымат алсак болот.

Белгилүү айтматовтаануучу, академик Абдылдажан Акматалиев улуу жазуучунун дал ошондой жакын саналаш адамдарынан болот. Ал Айтматов тууралуу бир катар илимий эмгектерди да, эскерүүлөрдү да, ага арналган ырларды да жазган киши. Айтматовдун жанында 28 жыл чогуу жүргөн А.Акматалиев жазуучунун жактырып окуган жазуучулары тууралуу мындайча эскерет:

“Айтматов өтө көп окуган адам эле. Ал чыгышты да, батышты да, орус классикалык жазуучуларын да казып окучу. Латын Америка адабиятын да абдан жактырчу. Ал кызыгуусун туудурган ар бир чыгарманы терең талдап окуй билчү. Оозеки маектешүүдө болубу, басма сөздө болубу, адабияттагы тенденцияларга тыкыр саресеп салып турчу. Өзгөчө жазуучунун “Кылым карытар бир күн” романы чыкканда, бул роман менен Габриель Гарсиа Маркестин “Жүз жылдык жалгыздыкта” чыгармасын салыштырып карагандар да болду. Саресеп салсак, Габриель Гарсиа Маркес менен Чыңгыз Айтматовдун туулган жылы да, басып өткөн жолу да окшош. Экөө тең турмуштун оор шарттарында бышып жетилишкен. Экөө тең чыгармачылыкка алгач ыр жазып кирүүнү ойлоношкан. Журналистика жаатында иштеп, коомдук турмушка көз караштарын билдирген публицисттер болушкан. Киного да киришишкен. Калыптануу процесстери абдан эле окшош болгон. Экөөнүн тең

чыгармаларында адамды ачып берүүдөгү психологизм, драматизм, конфликт сыяктуу адабий-теориялык маселелерде жалпы окшоштуктар байкалат, экөөнүн тең көтөргөн темалары жалпы адамзаттык масштабдагы көйгөйлөр болгон”.

Айтматов жана Маркес 1987-жылы Москва шаарында жолугушкан экен. Ошол жолугушууда бирге түшкөн экөөнүн сүрөтү да сакталуу.

Айтматов Маркестен тышкары Эрнест Хемингуэйдиге да абдан жактырган. Ал өзүнүн бир маегинде балалыгында бул америкалык жазуучунун чыгармаларын сүйүп окугандыгын айтканы бар.

“Балалыгымда мага Эрнест Хемингуэй чоң таасир эткен. Бир кездерде мен “Чет элдик адабият” жур-

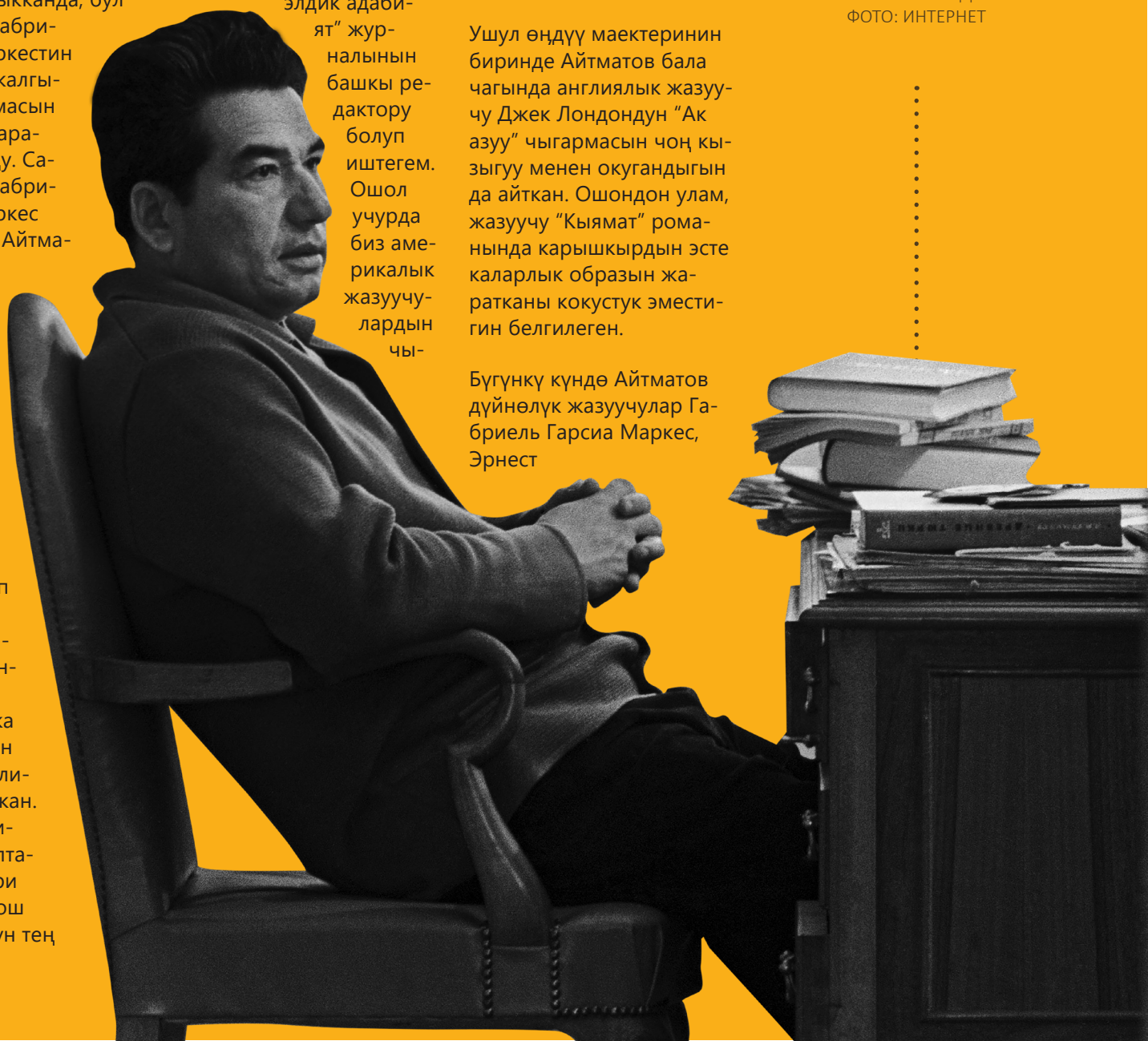
налынын башкы редактору болуп иштегем. Ошол учурда биз америкалык жазуучулардын чыгармаларын жарыялачубуз. Жакынкы арада эле Германиянын бир опералык залында “Деңиз бойлой жорткон ала дөбөт” повестимди коюшту. Атын да дээрлик дал Хемингуэйдун чыгармасындай “Бала жана деңиз” деп аташкан экен. Баса, китептин атын да ушул эле ат менен басып чыгарышыптыр. Орус тилиндеги аталышы поэтикалуу (“Пегий пёс, бегущий краем моря”), ал эми муну америкалык классик менен ассоциацияланган. Хемингуэйдун чыгармасындай окуя деңизде өтөт. Бирок, анын чыгармасында чалдын образы болсо, меникинде баланын тагдыры чагылдырылат. Мындай кош сызыктуулук, параллелдүүлүк болгону мен бактылуумун. Ал эми дүйнөлүк адабияттан мага Маркес, Джойс, Пруст жакын. Биздин адабияттан болсо – Фазиль Искандер”.

Ушул өңдүү маектеринин биринде Айтматов бала чагында англиялык жазуучу Джек Лондондун “Ак азуу” чыгармасын чоң кызыгуу менен окугандыгын да айткан. Ошондон улам, жазуучу “Кыямат” романында карышкырдын эсте каларлык образын жаратканы кокустук эместигин белгилеген.

Бүгүнкү күндө Айтматов дүйнөлүк жазуучулар Габриель Гарсиа Маркес, Эрнест

Хемингуэй, Джек Лондон, Лев Толстой, Луи Арогон жана Михаил Булгаков сыяктуу адабият алптары менен бирдей деңгээлде турат. Бул алп жазуучуларды бир маселе бириктирип турат. Ал маселе – адамзатты түйшөлткөн түбөлүктүү көйгөйлөр, аны чечүү жолдору. Айтматов бул маселелерди жаңы өңүттөн ачып бере алганы менен баалуу. Ал адамзаттын келечеги үчүн коркунуч туудура турган “маңкурт” түшүнүгүн жаратып, “Адам болуу” маселесин жаңы кырдан кароого чакырды. Ошентип, Айтматов өзүнө чейинки жана замандаш дүйнөлүк улуу жазуучулардын ойло-рун андан ары улап тереңдетип кароо менен бирге өзүнө чейин айтылбаган жаңыча көркөм ой айткан дүйнө адабиятынын залкар жазуучусуна айланды.

КАБАР: ЖАНАРА КАДЕНОВА
ФОТО: ИНТЕРНЕТ

3-декабрь Дүйнөлүк майыптар күнүнө карата...

Бар нерсенин өзү бакыт

Канат Абдыжапаров 18 жаштагы студент жана жаш спортчу. Ал тубаса мээнин шал оорусу менен жабыркап келет. Бул дарт эненин курсагында эле же болбосо төрөт учурунда пайда болгон мээнин церебралдык шал оорусу (ЦП, башкача айтканда, мээнин шал оорусу борбордук нерв системасынын кыймыл-аракетти башкаруу бөлүгүнүн жабыркашынан улам пайда болгон оору). Алты жашка чейин өз алдынча баса албаган Канат жети жашында атасынан айрылган. Тагдырдын оор сыноосуна кабылган Канат дем-күчтү, жашоого маңыз берген үмүттүн чырагын кол күрөшүнөн тапкан экен. Сиздерге Канаттын ушул кол күрөшүнөн тапкан бактысы тууралуу айтып бермекчибиз.

«Кол күрөш мага жашоонун жаңы эшигин ачты»

Маңдайымда адамга жылуу тиктеген Канат мээнин шал оорусу менен жабыркап, жашоодон көңүлү калып, мөгдөгөн кездерде кол күрөшүнө баш-оту менен кирип, тагдырдын запкысынан өзүн сактап кала алгандыгын айтып отурду. Жапжаш болуп туруп, кадыресе турмуштун ысык-суугуна каныккан чоң кишидей акыл калчаган Канаттын бактылуулук баарына ээ болуу эмес, ээ болгон нерседен бактылуулукту сезе билүү маанилүү дегенине бир эсе таң калсам, бир эсе ыраазы болуп отурдум: «Ооруга айла жок да, бирок, минтип майып болуп калганымдан өзүмдү курбалдаштырмдан эч качан кем сезбедим. Майыптыгым мага кайра өжөр болууга түрткү берип, жашоомдо башка эшиктерди ачуума себеп болду. Үйдө эч нерсе кылбай кол карап отургум келбейт. Ошон үчүн өзүмдү алаксыта турган иш менен алектенгим келди. Өзүм спорт менен машыкканды абдан жакшы көрөм. Өзгөчө кол күрөштү жактырам. Күнүмдүн баары спорт залында машыгууда, мелдештерде өтөт. Жергиликтүү жана эл аралык деңгээлдеги кол күрөш боюнча мелдештерге үзбөй катышып турам», - деди Канат жабышкан дартты ушундай жол менен жеңип жатканын сыймыктана айтып.

«Окууга киргенде, көңүлүм тынчып, баламдан санааркабай калдым»

Канат 9 жыл орто мектепте, 2 жыл колледжде билим алган. Канаттын апасы Назгүл Абдыжапарова баласы тууралуу төмөнкүлөргө токтолду: «Канат жети жашында атасынан айрылды. Ага ар дайым ата да, эне да болууга аракет кылдым. Башынан эле анын үйдө отуруп калышын каалаган эмес элем. Канатты кинотеатрларга, драмтеатрларга, тойлорго көп алпарчумун. Анын коомдо өзүн эркин алып жүрүшү үчүн, башкалар менен мамиле түзүүнү үйрөнүшү үчүн бул эң туура жол болчу. Канат колледжде окуй баштаганда жаңы достору аны кандай кабыл алат, аны менен кандай сүйлөшөт деп кооптончумун. Алгачкы күндөн баштап эле колледждегилер балам менен жакшы тил табышып кетти, өздөрү сыяктуу эле кадыресе кабыл алышты. Ошондо көңүлүм тынчып, баламдан санааркабай калдым».

«Өзүмдү абдан бактылуу сезем»

Канат азыркы учурда Кыргыз мамлекеттик техникалык университеттин компьютердик инженерия бөлүмүндө окуйт. Анын келечекке койгон өзүнүн кыял-максаттары бар: «Мен өзүмдүн ким экендигимди далилдегим келет. Мени алгач көргөндөр мас экен же акылы жетишпейт окшойт деп ойлошот. Бирок, мага жабышкан дарт келечектеги кыялдарымды ишке ашыруума тоскоолдук кыла албайт деп ишенем. Азыр башкалар сыяктуу эле университетте окуп жатам. Үй-бүлөм жана туугандарым мага чоң колдоо көрсөтүп турушат. Өзүмдү чабал адам сыяктуу алсыз эсептебейм. Тескерисинче, кайра өзүмдү абдан бактылуу сезем. Алдыда дагы бир топ жасай турган иштерим бар, мындан кийин да көздөгөн максаттарыма жетиш үчүн болгон аракетими жасайм».

«Кол күрөшү боюнча дүйнө чемпиону болгум келет»

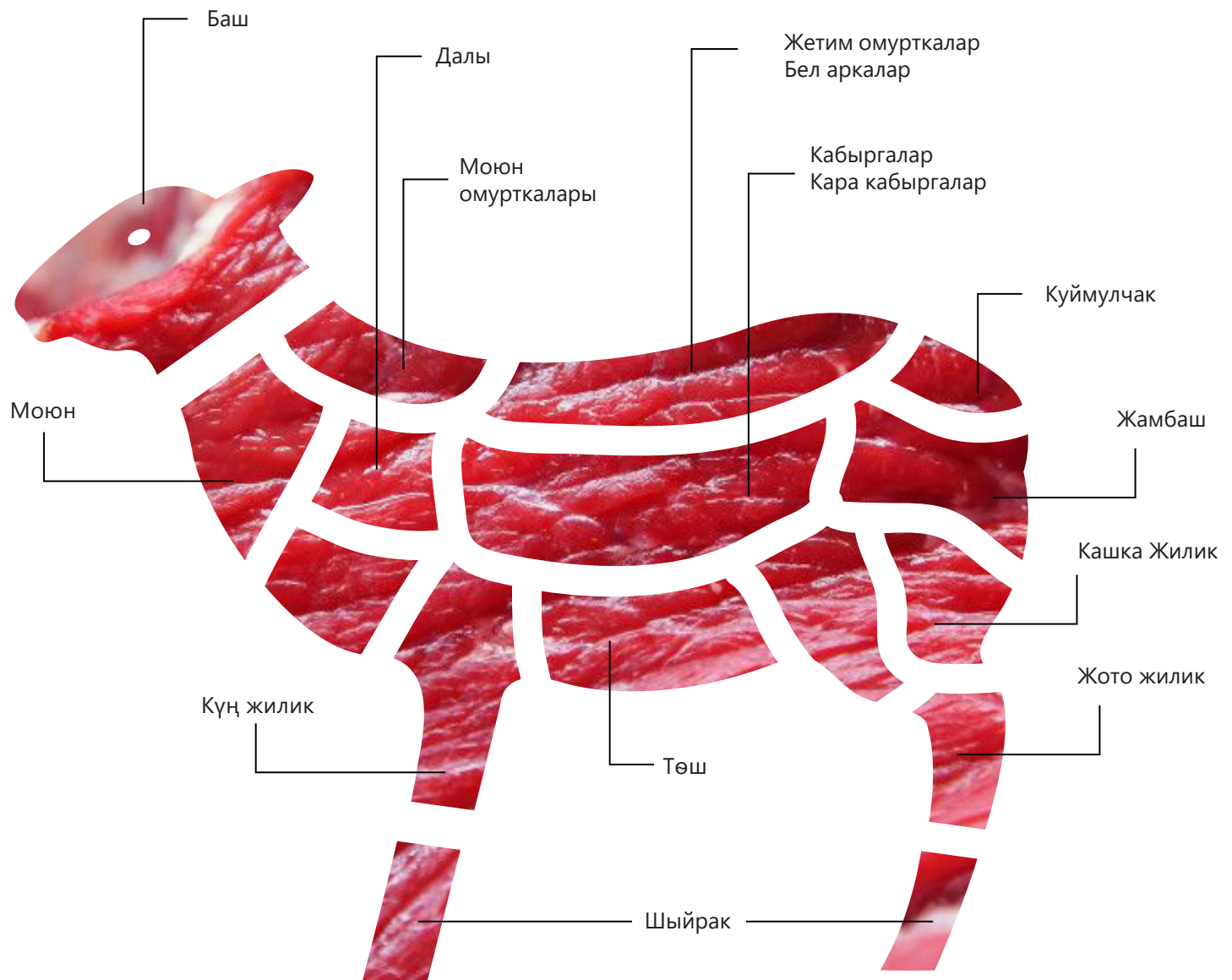
Бала кезден бери спортко кызыккан Канат кол күрөш жаатында күн сайын жаңы ийгиликтерге жетишип келатканы кубандырат. Кол күрөш анын жашоосунун маңызына айланды. Жергиликтүү жана эл аралык мелдештерге үзбөй катышкан Канат Кыргызстандагы улуттук кол күрөш мелдешинде бир жолу 1-орунду, Бишкек шаары боюнча шаардык мелдеште үч жолу 1-орунду жана Азия чемпионатында бир жолу 3-орунду багындырган. Спорт тармагындагы жетишкен ийгиликтери жана максаттары тууралуу Канат өзү мындай дейт: «Ийгилик жаратуу үчүн көп эмгектениш керек, аракеттениш керек, анан көздөгөн максаттан тайбаш керек деп эсептейм. Мен эч качан жакшылыктан, ийгиликтен үмүт үзгөн эмесмин. Дартка чалдыкканымды себеп кылып спорт менен машыкпай койгонум жок. Тескерисинче, республикалык жана эл аралык мелдештерде өзүмдү көрсөтүп, бар күч-аракетимди аябай жумшап келетам. Ар бир жеңишим менен чыйралып келем. Буюрса, 20 жашымда кол күрөш боюнча дүйнө чемпиону болом деген тилегим бар».

КАБАР: АЛП ЮРТЧИЧЕК
ФОТО: АЛП ЮРТЧИЧЕК

Мени алгач көргөндөр мас экен же акылы жетишпейт окшойт деп ойлошот. Бирок, мага жабышкан дарт келечектеги кыялдарымды ишке ашыруума тоскоолдук кыла албайт деп ишенем. Азыр башкалар сыяктуу эле университетте окуп жатам. Үй-бүлөм жана туугандарым мага чоң колдоо көрсөтүп турушат. Өзүмдү чабал адам сыяктуу алсыз эсептебейм. Тескерисинче, кайра өзүмдү абдан бактылуу сезем.

Устукан тартуу маданият катары кыргыз элинде өтө жогору бааланат. Бул маданият кыргыздын тамак-аш маданиятына гана эмес, социалдык карым-катнаштын негизин түзүүчү улуу-кичүү, аял-эркек, тууган-дос мамилелерин, алардын ордун чагылдырган олуттуу көрүнүш. Устукан тартуу, кой, уй же жылкы этинин өзгөчө жол менен мүчөлөргө бөлүнүп конокторго тартуу кылынган алака-катыш түзүүнүн өзгөчө жолу болуп саналат.

«Устукан таарынычка себеп болбосун!»

КАБАР: САБИНА АБДЫБАЧАЕВА
ФОТО: САБИНА АБДЫБАЧАЕВА

Тарыхчы Адыл Кожобаевдин айтымында, кыргыздарда «устукан тартуу» салты б.з.к. 1000-жылдарда башталган. Кыргыздар мал чарбачылыкты өздөштүргөндөн кийин союлган малдын этин кандай мүчөлөө жана кимдерге кандай тартуулоо зарылдыгынан улам пайда болгон. Мезгилдин өтүшү менен устукан тартуу бир топ өзгөрүүлөргө учураган. Учурда устукан тартуу салты өлкөнүн ар кайсы аймагына жараша айрымалана турганын да көрүүгө болот.

Кулагым сизде!

Чүй аймагында койдун «башы» жогору бааланган устукан дейт аймактагы ак-

сакалдын бири Асанбек Самудинов: «Конокко баш менен кар жилик чогуу тартылат. Салт боюнча баш эң сыйлуу улуу аксакалына берет. Устукан тартуунун да өзүнүн эреже-тартиби бар. Башты тартаардан мурун үй ээси анын бир кулагын кесип алат. Бул үрп-адат «Кулагым сизде! Айткандарыңызды аткарууга даярмын» деген маанини билдирет. Андан кийин конок баштын көзүн үй ээсине берет. Бул «тез-тез көрүшүп туралы» маанисин туюндурат.

Жото жилик – молчулук жана бактылуулуктун символу

Кыргызда аял менен эркекке устукан тартуунун өз жөрөлгөлөрү бар. Эркек кишиге устукан тартуу жолун Самудинов төмөндөгүдөй түшүндүрдү: «Кашка жилик баштан кийинки эркектерге тартылган сыйлуу устукан. Жото жилик же чүкөлүү жилик деп айтылган бу устукан аксакалдарга тартуу кылынат. Айрым учурда

байбичелерге да тартылат. Жото жилик молчулук жана бактылуулуктун символу деп эсептелет. Устукандын экинчи сыйлуу бөлүгү кар жилик адатта эркектерге, аталаш агаларга, жезделерге тартылат».

«Үйүңздөн тынчтык, бейпилдик качпасын»

Аялдарга устукан тартуунун өзгөчөлүгү, эреже-шарты тууралуу элеттик байбиче Сейил Абдыбачаева мындай дейт: «Аялдарга тартыла турган устукандардын эң сыйлуусу – жамбаш. Жамбаш эттүү болгондуктан, келген коноктордун ичинен байбиче аялга, кудагыйга тартууланат. Ал эми эң кары байбичеге куйрук тартылат. Куйрукту тартаардан мурда үй ээси анын четинен кичине кесип алып калат. Бул «үйүбүздөн тынчтык, бейпилдик качпасын» деген маанини билдирет. Куйрук менен жамбаш көпчүлүк учурда кабырга менен бирге берилет. Арка деп аталган кабырганын бөлүгү сыйлуу

аялдарга «күйөөсүнө арка-бел болсун, жөлөк болсун» деген максатта тартууланат».

“Канча бут кирсе, ошончо кут кирет”

Адыл Кожобаев устукан тартуу салты кынтыксыз аткарылышы шарт дейт: «Байыртадан элибиз адамдын тегине, жашына маани берип келген. Өзгөчө той-аштарда конок күтүп, аны сыйлоо, устукан тартуу өзгөчө шаан-шөкөт менен коштолгон. Бул жөрөлгө бүгүнкү күндө да аткарылып келет. Элибизде “Канча бут кирсе, ошонсо кут кирет” деген сөз бар. Кыргыздар кичине, чоң дебестен үйүнө келген конокко сый, урмат менен мамиле кылат. Ошондуктан келген коноктун ыраазы болуп кетиши үчүн «устукан тартуу» салтын кынтыксыз аткарууга аракет кылышат. Кээде туура эмес устукан тартылган жерде таарынычтар да жаралат. Бул таарыныч туугандар арасында мамиленин суушуна себеп болот».

Ара төрөлгөн ымыркайларга мээрим төккөн “28 илмек”

КАБАР: АЙГЕРИМ КАЧКЫНБЕКОВА
ФОТО: РАМАЗАН ЧАЛАЙЫР

Акыркы учурда саны артып бараткан ара төрөлгөн наристелерге жардам берүү максатында Бермет Токтогулова жана Гүзель Керимкулова “28 илмек” аттуу уюм ачышкан. Бул “28 илмек” уюму 2016-жылдын 1-октябрынан тартып Бишкекте иштеп келет. Бир жыл ичинде клубдун ыктыярчылары 700гө жакын жүндөн түйүлгөн кийимдерди ара төрөлгөн наристелердин энелерине белек кылышкан. Алардын айтымында, кичине болсо да, бул белектер балдардын тезирээк торолуп кетишине көмөктөшөт.

.....

22 аптадан 36 апта аралыгында төрөлгөн ымыркайларды ара туулгандар дешет. Статистика ылайык, дүйнөдө ар жылы андай наристелер туулган жалпы балдардын 8%ын, ал эми Кыргызстанда 6% ын түзүшөт.

Эмне үчүн 28 илмек?

“28 илмек” деген символдук атка ээ уюмдун негиздөөчүсү Бермет Токтогулова: “Бул уюм ара төрөлгөн ымыркайларга жардам берүү максатында курулган. Уюмдун ыктыярчысы болууга чакырып кетмекчибиз. Ага эч кандай татаал шарт деле жок. Түйгөндү билбегендерге да үйрөтөбүз. Азыркы учурда уюмда 40 ыктыярчыбыз бар. Ара төрөлгөн наристелерге кийим табуу абдан кыйын. Көбүнчө мындай наристелерге байпактар кесилип кийгизилет, бирок мындай байпактар жылуулукту сактабайт. Ошондуктан накта жүндөн токулган кийимдер ара төрөлгөн ымыркайларды жылуу кармайт. Токулган кийимдер релаксация бөлүмүндө жаткан ымыркайларга акысыз таратылат”, - деди.

Жүн буласынын пайдасы абалтан белгилүү

Уюмдун директорунун орун басары Гүзель Керимкулова: “Бул сыяктуу уюмдар Казакстан, Орусия, Азербайджанда да бар. Биз анан эмне үчүн Кыргызстанда болбосун дедик. 2016-жылы түзүлгөн уюм Бишкекте эки жылдан

бери ишин жүргүзүп келатат. Бул жылы Ошто да филиалыбызды ачтык. Мүмкүн болушунча бардык региондордо ачуу максатыбыз бар. Ара төрөлгөн наристелерге топу, жууркан жана байпак токуп беребиз. Жиптер сөзсүз 100% жүн болуусу зарыл. Себеби, жүндөн токулган кийимдер наристелердин катуу уйкуга түшүп кетүүсүнүн алдын алып, дем алууну унутуп калбасын деп эскертип турат. Бул ыкманы биз ойлоп тапкан жокпуз. Аны энелери-

бизден үйрөнүп, азыр колдонуп жатабыз”, - деди.

“Эне мээриминен өксүгөн ымыркайларды биздин кийимдер жылытат”

“28 илмек” уюму ара төрөлгөн наристелерге токуган оюнчуктары менен да белгилүү. Анын ыктыярчыларынын бири “Манас” университетинин коммуникация факультетинин кенже илимий кызматкери, докт. Венера Наринава буларга токтолду: “Ымыркайлар үчүн жалаң

пахтадан жасалган осьминог жана сабиз оюнчуктарын токуйбуз. Анын да өзгөчө себеби бар. Алар кувезде жатышканда өздөрүн эненин карынында жаткандай сезишип, катетерлерди киндик түтүгүндөй көрүшөт. Ошондуктан ымыркайлар катетерлерди жулуп салышы мүмкүн. Бул оюнчуктар болсо мындай жагдайлардан куткарып турат. Венера Наринава ушундай буюмдар менен балдарга өзгөчө психологиялык көмөк берип жатышка-

нын баса белгиледи: “Токуган кийимдерибизди таратып жатканда, балдарынын башында турган энелерин көрөбүз. Бир жолу жалгыз жаткан ымыркайды байкап калдым. Аны энеси таштап кетиптир. Жүрөгүм ооруду. Ал бала үчүн эң сонун түстү тандап алып, кийим токудум. Энеден мээрим көрбөгөн балдарды биз токуган кийимдер жылытсын дейбиз”, - деди.

Энеге жана балага да көмөк

Ара туулган балдарды дарылоодо бала менен чогуу эне да атайын процесстен өтүшөт. “28 илмек” уюмунун ыктыярчылары токуган кийимдер ымыркайга гана эмес, энелерге да чоң көмөк көрсөтөт. Мындай энелердин бири Айсалкын Ботаева. А. Ботаева аталган уюм менен кантип таанышканын мындай баяндайт: “10 күн мурда үч эгиз кыздуу болдум, алар ара төрөлүштү. Мындан улам 10 күндөн бери ооруканадабыз. Бул уюм менен таанышканыма абдан кубанычтамын. Биз жалгыз эмес экенибизди билдим. Бул уюмдун ар бир ыктыярчысына ыраазымын”.

КАБАР: САМИРА ШАРИПОВА
ФОТО: САМИРА ШАРИПОВА

Колунан көөрү төгүлгөн жаш устанын иши

Ар кандай түстөгү жыгачтарга ою түшүрүү менен тартылган сүрөттөрдү маркетри деп атап коюшат. Мындай жөндөмгө ээ болуу баарынын эле колунан келе бербейт. Анткени ар бир жасалган мындай эмгек кайталангыс. Бул жыгач устачылык ыкмасы менен жасалган өнөр мурда абдан популярдуу эле. Учурда усталар маркетрилерди технологиянын, анын ичинен лазердин жардамы менен жасоого өтүштү.

Искусствонун бул түрүнүн тарыхы Байыркы Мисирге чейин жетет. Алгач мындай өнөр Мисирдин ханышасы Клеопатранын сарайындагы усталардын колунан жаралган. Клеопатранын жыгач усталары ханышасынын каарынан коркуп, сарайдын ичин ар кандай жыгачтан жасалган сүрөттөргө толтурган. Ханышанын сарайын кооздукка бөлөгөн бул маркетрилер кийинчерээк Франция, Иран, Италия жана Араб өлкөлөрүнө чейин жайылган.

Маркетринин Кыргызстанда жайылышы

Жыгачка ою түшүрүү чеберчилиги Кыргызстанда эми гана өнүгүп келе жатат. 25 жаштагы Жылдызбек Токтогул уулу ушундай усталардын бири. Жылдызбек маркетри менен университетте окуп жүргөн кезде таанышкан: "Маркетри өнөрүн Кыргызстанда мындан 15 жыл мурун

орус сүрөтчүсү Владимир Горовой баштап кеткен экен. Ал менин окутуучум болуп эсептелет. Учурда бир канча гана уста бул чеберчилик менен алектенип келишет. Анткени көбү биле беришпейт".

Маркетринин жасалуу процесси

Жаш уста Жылдызбек бул өнөрчүлүк өзгөчө ыкма менен жасаларын айтат: "5 миллиметр калыңдыкта болгон жыгач материалдарын бири-бирине жанаштырып, сүрөт түшүрөбүз. Алгач тактайды жылмалап даярдап алабыз. Эки жолу кургаткан соң, анын катышын күтөбүз. Андан соң жыгачты керектүү көлөмгө келтирип, оюу, гүл сыяктуу көздүн жоосун алган сүрөттөрдү жасоого болот".

«Манас» эпосунун каармандарын маркетриге чагылдыргыбыз келет

Маркетри эмгектери Кыргызстанда сыйлуу жайларды кооздоп турарын, т.а., Президенттик резиденцияда, абройлуу ресторан, мейманканаларда илинерин айтат Жылдызбек уста. "Буга чейин биз туу, герб сыяктуу улуттук символдор, Манастын, гүл, жаныбарлардын сүрөттөрүнөн маркетри жасадык. II Дүйнөлүк көчмөндөр оюндарына өзүбүз жасаган сувенирлерди алып барып, байгелүү орунду ээледик. Бул өнөр толугу менен нукуралыгы, табигыйлыгы менен элге жагат. Келечекте «Манас» эпосунун каармандарын маркетриге чагылдырып, Кыргызстандын бардык аймагына жайылткыбыз келет", - дейт алдыга койгон максаттары менен бөлүшүп жаш уста.

Сыйлык жалкы, сыймык жалпы!

Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин (КТМУ) коммуникация факультети улам жаңы ийгиликтерди багынтууда. Коммуникация факультетинин эмгектери быйыл да Кино жана телевидение кызматкерлеринин профсоюзунун (СЕТЕМ) тарабынан өткөрүлгөн «Илимий көз-караш жана эл аралык Жибек Жолу» кыска метраждуу тасмалар фестивалында жана «Кыргызстан – кыска метраждуу тасмалардын өлкөсү» аттуу VIII Эл аралык кинофестивалында бир катар сыйлыктарга ээ болду.

СЕТЕМден 1-орун

КТМУнун коммуникация факультети Кино жана телевидение кызматкерлеринин профсоюзунун (СЕТЕМ) тарабынан өткөрүлгөн «Илимий көз-караш жана эл аралык Жибек Жолу» кыска метраждуу тасмалар фестивалында сыйлыкка татыды.

Аталган фестивалдын «Эл аралык даректүү фильмдер» категориясында радио, телевидение жана кино бөлүмүнүн бүтүрүүчүсү Ильгиз Шернияздын режиссерлугу менен тартылган «Heritage» (Мурас) аттуу тасма «Эң мыкты даректүү фильм» сыйлыгына ээ болду.

СЕТЕМ тарабынан 2018-жылдын 10-декабрында Стамбулда өткөрүлгөн сыйлык тапшыруу аземине бир катар режиссерлор, сценаристтер жана үн режиссерлор катышты.

Түркия Республикасынын Маданият жана туризм министрлигинин астындагы Кинематография департаментинин колдоосу менен өткөрүлгөн фестивалда Түркия, Кытай, Кыргызстан, Өзбекстан, Азербайжан, Казакстан, Италия, Сирия, Индия, Ирак, Греция, Иран, Афганистан жана Пакистандан жалпы 3058 тасма көрсөтүлдү.

КАБАР: МЕДИА МАНАС
ФОТО: ӨМЕР КҮФРЕВИ

«Кыргызстан – кыска метраждуу тасмалар өлкөсү» кинофестивалынан сыйлык

Бишкекте 2018-жылдын 15-декабрында өткөрүлгөн «Кыргызстан – кыска метраждуу тасмалар өлкөсү» аттуу VIII эл аралык кинофестивалда байгелүү орундарга КТМУнун эмгектери да татыды.

Аталган фестивалда улуттук тасма категориясынын «Эң мыкты кинорежиссура» сыйлыгын коммуникация факультетинин радио, телевидение жана кино бөлүмүнүн бүтүрүүчүсү Караш Жанышовдун «Кош бол» аттуу тасмасы жеңип алды.

Белгилей кетсек, коммуникация факультетинин бүтүрүүчүлөрү Ильгиз Шернияз менен Караш Жанышовдун сыйлык алган тасмалары аталган факультетинде эмгектенген КР эл артисти Артыкпай Сүйүндүковдун жетекчилиги астында дипломдук иш катары тартылган болчу.

Эки студентибиз Президенттик стипендия менен сыйланды

КАБАР: МЕДИА МАНАС
ФОТО: ӨМЕР КҮФРЕВИ

КТМУнун коммуникация факультетинин студенти Адинай Курманова жана экономика жана башкаруу факультетинин студенти Атабек Апышев 2018-жылдын 25-декабрында Президенттик стипендия алышты.

Жыл сайын өтүүчү Президенттик стипендияны тапшыруу аземи Ала-Арча мамлекеттик резиденциясында Кыргыз Республикасынын Президенти Сооронбай Жээнбековдун катышуусу менен өттү.

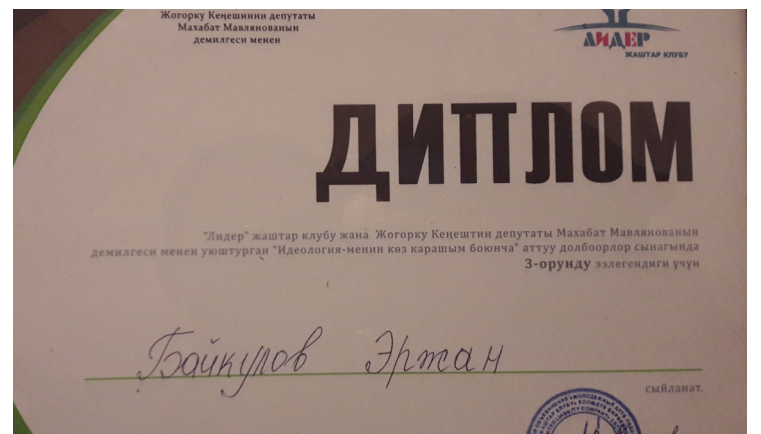
Аталган сыйлыкты берүүдө калыстар студенттердин окуудагы, коомдук иштердеги жана өлкөдөн тышкары ийгиликтерин эске алышкан. Бул жылы Президенттик стипендияга 210 студент сунушталып, анын 69уна сыйлык берүү чечими чыккан. Жалпы байге 50 миң сом акчалай сыйлыкты түзөт.

Кошумчалай кетсек, Адинай Курманова учурда КТРК мамлекеттик телевидениесинин «КТРК спорт» каналынын кабарчысы. Буга чейин да университеттин бир топ иштеринде жигердүүлүгүн көрсөткөн. Ал эми, экономика бөлүмүнүн 4-курсунун студенти Атабек Апышев да буга чейин университеттер аралык олимпиадаларда байгелүү орундарга ээ болгон.

КТМУ студенти долбоорлор сынагында байгелүү болду

КТМУнун гуманитардык факультетинин синхрондук котормо бөлүмүнүн 4-курсунун студенти Эржан Байкулов «Идеология менин көзүм менен» аттуу республикалык долбоорлор кароо сынагында 3-орунга ээ болду.

Аталган кароо сынак Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты Махабат Мавлянова тарабынан уюштурулган. Эржан Байкуловдун «Мамлекеттештирүүнү сактоо жана билмдүү коом» аттуу долбоору коомдун аң-сезимин мамлекеттүүлүктүн идеологиясына окутуу максатын көздөйт.

Сынакка өлкө боюнча жалпысынан 200 долбоор катышып, анын ичинен 11и тандалып алынган. Сынактан 3-орунду алган Эржан Байкулов 2018-жылдын 22-декабрында уюштурулган жеңүүчүлөрдү сыйлоо аземинде атайын грамота жана смартфон менен сыйланды.

КАБАР: МЕДИА МАНАС
ФОТО: ӨМЕР КҮФРЕВИ

'Ит базары'

📷 Алп Юртчичек

Аптанын кээбир күндөрү Ош базарында сейрек кездешүүчү ит-күчүктөр сатылып атканын көрүүгө болот.

'Бишкектеги Индия'

📷 Айгерим Турдалиева

Индияда медициналык билим өтө эле жогору тургандыктан, Бишкекте 3000ден ашуун Индия жараны медицина тармагында билип алышат.

'Баш паанек'

📷 Асел Сапарбекова

Кыштын ызгаар суугунда селсаяктар үчүн атайын баш паанек жайлары ачылат. Бул жерде алар ысык тамак менен катар жылуу журкан-төшөк менен камсыз болушат.

- КТМУнун атынан гезит ээси
Ректор, проф. док. Себахаттин Балжы Биринчи проректор, проф. док. Асылбек Кулмырзаев

- Башкы редактор
Проф. док. Хамза Чакыр

- Басма сөз координатору
Доц. док. Аслы Юрдигул

- Жооптуу редактор
Улук окутуучу, док. Гүлзада Станалиева

- Котормочулар
Улук окутман, док. Регина Жаманкулова
Кенже илимий кызматкер док. Топчугул Нарматова
Кенже илимий кызматкер док. Венера Наринава

- Редакторлор
Кенже илимий кызматкер Бану Эрдоган Чакар
Кенже илимий кызматкер Зеки Окжай

- Дизайнер
Равшан Абдуллаев

- Дареги КТМУ
Коммуникация факультети, Жал студенттик кампусу, Бишкек
Тел: +996 312 492756/1164

“Рубикон” типографиясында басылды. Нускасы 2000